

Moralsk Opprustning hundre år etter Frank Buchmans fødsel

(Erik Egeland) Imorgen vil det være 100 år siden en av dette århundres omstridte personligheter ble født. Han døde i Freudenstadt i Vest-Tyskland i 1961. Han var opphavsmann til Oxfordbevegelsen som utviklet seg videre til Moralsk Opprustning. Frank Buchman etterlot seg en verdensbevegelse med tusener av aktive, offervillige heltidsarbeidere og enda mange flere tilhengere plasert omkring i alle land. I disse dager møtes 800 av dem i Freudenstadt for å minnes ham, og for å se fremover.

Frank Buchman, opprinnelig amerikansk teologisk universitetslærer, dannet kjernen til «the Oxford Group» i 20-årene da han utfordret desillusjonerte studentgenerasjoner ved Oxford-universitetet til å starte et nytt, kristent inspirert liv. Hans budskap hvilte på fire moralske normer, trukket ut av Bergprekenen: *Absolutt ærlighet, renhet, usevikkhet og kjærlighet*. Anvendte man dem, ville det falle et etisk klargjørende lys over menneskelige motiver og handlinger. På denne bakgrunn oppfordret Frank Buchman den enkelte til en art regelmessig meditasjon som ble kalt «den stille stund». I denne innadrettede tilstand ville mennesket kunne lytte seg til sannhetens røst og således la seg lede av Gud.

Buchmans ytterst enkle lære ble omsatt i en ukonvensjonell og moderne misjonsdynamikk som forbløffet og tildels forarget verden. Frank Buchman tok sikte på intet mindre enn å endre historiens løp ved en permanent «kristen verdensrevolusjon». Hans siste ønske ble hvisket frem i disse nakne ord: «Jeg ønsker å se verden styrt av mennesker som er ledet av Gud. Hvorfor ikke la Gud styre hele verden?»

Denne utopi måtte ha en innbygget strategi som bl.a. tok sikte på å «forvandle» mennesker med innflydelse. Stortingspresident Carl Joachim Hambro lærte under sitt arbeid i Folkeforbundet i Genève, Oxfordgruppen å kjenne. Han inviterte et «team» med Buchman i spissen til Norge i 1934.

Det utløste en av de merkelige vekkelser i norsk historie. I løpet av noen uker, ved såkalte «Houseparties» og på svære offentlige møter ble Oxfordbevegelsen

et sentralt samtale-emne over hele landet. En rekke fremtredende nordmenn sluttet seg til med utfordrende vitnesbyrd og perspektiver. Kritikken ble tilsvarende skarp og hevdet bl.a. at dette var en vekkelse for overklassen. Den fikk under enhver omstendighet endel langvarige virkninger. Således konstaterte biskop Arne Fjellbu i april 1945: «Jeg ønsker offentlig å uttale at grunnlaget for det norske presteskaps samlede motstandsfront mot nazismen ble lagt ved Oxfordgruppens arbeid.»

Under den overhengende krigstrusel etter München-krisen i 1939, utvidet Frank Buchman Oxfordbevegelsens virkefelt og understreket et altomfattende samfunnsansvar da han lanserte Moralsk Opprustning (MRA).

Mer og mer tok bevegelsen sikte på å skape en ny og bedre verden ved et overordnet samvirke på tvers av nasjonale klasse- og rasemessige skillelinjer. Dette syn måtte komme på kollisjonskurs med totalitære ideologier, blant dem den globale kommunistiske klassekamp-idé.

Sin storhetstid fikk Moralsk Opprustning i etterkrigsårene frem til Frank Buchmans død. Fra MRA's hotellkompleks i de sveitsiske alper og hovedkvarterer i Amerika, Asia og England foregikk en utrettelig innadrettet og utadrettet virksomhet i så godt som alle land. Den utadrettede virksomheten henvendte seg gjennom massemedier, turnerende teaterforestillinger, helsides avisannonser etc. etc. til nasjonenes brede lag. Det kunne skjje i pågående, ofte overforenk-

lede og tilspissede former som vekket adskillig berettiget kritikk.

Men i bevegelsens indre liv, preget av internasjonalt kollektivt lederskap, fantes et forbløffende rikt fond av ideologisk, verdenspolitisk og psykologisk innsikt, båret av en lysende idealitet. Det gir en del av forklaringen på at alt annet enn naive personligheter som en C. J. Hambro, den franske eksistensfilosof Gabriel Marcel og den sveitsiske humanist Theophil Spoerri solidariser- te seg med MRA til sin død.

Av stor interesse er her tallrike episoder i bevegelsens skjulte historie som man må håpe kan bli trukket dokumentert frem en dag.

Moralsk Opprustning var eksempelvis sterkt medvirkende etter krigen til å skape et klima mellom Vest-Tyskland og Frankrike som muliggjorde dannelsen av Kull- og stålunionen og et forsonet etterkrigs-Europa. Primære aktører i denne prosess, som forbundskansler Konrad Adenauer og Frankrikes utenriksminister Maurice Schumann har takknemlig vitnet om denne innsats. I samme ånd har MRA søkt å løfte frem nye startmuligheter i konfliktforhold som det mellom Japan og tidligere okkuperte områder. Og det har medvirket, tildels avgjørende, til en ublodig frigjøring i tidligere koloniland som Kenya, Nigeria, Tunis og Kypros.

Et typisk eksempel på Moralsk Opprustnings arbeid i det stille, er å finne i den måte hvorpå de tyske erstatninger til tidligere politiske fanger i Europa kom

AFTENPOSTEN

3 JUNI 1978

28-01-157

Aftenposten

3. juni -78

fødsel

Frank Buchman (til høyre) og Frankrikes utenriksminister Maurice Schumann i en av sine drøftelser av Europa-tanken etter krigen.

istand. Det skjedde ved et formidlingsarbeide av den norske heldsarbeider i MRA, Leiv Hovelsen senhøsten 1959. Forbundskansler Adenauer hadde fattet tillit til det norske utspill, og Hovelsen arrangerte et møte mellom den tyske flyktningminister og statsminister Einar Gerhardsen samt en representant for norsk UD i direktør Hans Cappelen's privathjem i Oslo. Her kom man til forståelse om en avtale som senere dannet mønsteret for lignende avtaler med de andre land som hadde vært besatt av nazi-Tyskland.

Efter Frank Buchmans død, og lederskikkelsen Peter Howards dødsfall få år senere, ble bevegel-

sens arbeide dempet ned og satt tilbake. Det skyldtes også en spenningsfylt utskillelse av en pedagogisk ungdomsorganisasjon, Sing Out.

Men nå hevdes Moralsk Opprustning å være på offensiven igjen, med tema-pregede konferanser for tusener av mennesker i Caux i Sveits, med nærvær i flere av verdens konfliktområder og et variert arbeide ut fra et stort hovedkvarter ved Bombay i India. Det ledes av Mahatma Gandhis sønnesønn Rajmoan Gandhi. Han redigerer også ukepublikasjonen «Himmat» — berømt for sitt forsvar av pressefriheten under den unntagelsestilstanden som Indira Gandhi igjennom.